

Länsstyrelsen
Gävleborg

Dnr
511-8928-06
00-001-064

Bevarandeplan för *Klövberget (södra)*

Upprättad: 2006-12-15

Namn:	Klövberget (södra)
Områdeskod:	SE0630129
Områdestyp:	SCI (Art- och habitatdirektivet)
Area:	46 ha
Skyddsform:	Naturresevat
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen
Kommun:	Nordanstig
Mittpunktskoordinat:	1543249 / 6900148
Markägare:	Statlig
Nyttjanderätter:	Outrett
Lägesbeskrivning:	Ca 13 km NNV Hassela kyrkby

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
1. ALLMÄNT OM NATURA 2000 OCH BEVARANDEPLANER.....	3
1.1 NATURA 2000.....	3
1.2 BEVARANDEPLANER	3
2. BEVARANDESYFTE.....	4
2.1 ÖVERGRIPANDE BEVARANDESYFTE	4
2.2 INGÅENDE NATURTYPER OCH ARTER ENLIGT ART- OCH HABITATDIREKTIVET	4
2.4 BEVARANDEMÅL	4
3. OMRÅDESBESKRIVNING	4
3.1 ALLMÄN OMRÅDESBESKRIVNING	4
3.2 BEVARANDEVÄRDEN SOM EJ ÄR UTPEKADE I EG-DIREKTIVEN	5
4. BESKRIVNING AV NATURTYPER OCH ARTER.....	5
4.1 NATURTYPER.....	5
4.2 ARTER	6
5. HOTBILD	6
5.1 NATURTYPER.....	6
5.2 ARTER	7
6. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	7
6.1 OMRÅDESSKYDD	7
6.2 SKÖTSELÅTGÄRDER.....	7
7. BEVARANDESTATUS IDAG.....	7
7.1 BEVARANDESTATUS FÖR OMRÅDET	7
7.2 BEVARANDESTATUS FÖR ARTER OCH NATURTYPER	7
8. ÖVERVAKNING OCH UPPFÖLJNING	7

BILAGOR:

KARTA

1. Allmänt om Natura 2000 och bevarandeplaner

1.1 Natura 2000

Medlemsländerna inom Europeiska Unionen, EU, bygger för närvarande upp ett nätverk av värdefulla naturområden som är av särskilt intresse från naturvårdssynpunkt. Nätverket kallas Natura 2000. Syftet är att värna om vissa naturtyper, arter och deras livsmiljöer som är skyddsvärda ur ett EU-perspektiv. Vissa naturtyper och arter är prioriterade, vilket innebär att extra hänsyn ska tas till dessa.

Skapandet av Natura 2000 är en av EU:s viktigaste åtgärder för att bevara biologisk mångfald. Det är unionens bidrag till förverkligandet av intentionerna i bl.a. Bernkonventionen och konventionen om biologisk mångfald. Natura 2000 har tillkommit med stöd av EG:s art- och habitatdirektiv (Rådets Direktiv 92/43/EEG) samt fågeldirektivet (Rådets Direktiv 79/409/EEG). EG-direktiven är en form av EU-lagar som medlemsstaterna är skyldiga att införliva i det egna regelverket och tillämpa inom landet. Direktiven binder medlemsstaterna till ett visst mål, men ger de nationella myndigheterna rätt att välja hur målen ska uppnås.

Alla områden i Natura 2000-nätverket är av riksintresse enligt 4:e kapitlet Miljöbalken, vilket bland annat innebär att områdets naturvärden får stor tyngd vid prövning av eventuella exploateringsintressen. Dessutom infördes år 2001 en *tillståndplikt* för åtgärder/verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

1.2 Bevarandeplaner

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som bedöms vara nödvändiga utifrån den hotbild som finns. I planen beskrivs även de ekologiska förutsättningar som behövs för att området skall bidra till att upprätthålla arterna och naturtyperna i "gynnsam bevarandestatus". Detta innebär lite förenklat att "ängen ska förbli äng" och att "naturskogen ska fortsätta att vara naturskog", och att arterna ska fortleva i livskraftiga bestånd. Begreppet "gynnsam bevarandestatus" är närmare definierat i habitatdirektivet liksom i Förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252). Bevarandeplanen har flera viktiga funktioner att fylla i den fortgående processen att sköta och förvalta Natura 2000-områden bl.a:

- Underlag för tillståndsprövningar enligt 7 kap 28a- 29 §§ miljöbalken och framtagande av miljökonsekvensbeskrivningar enligt 6 kap miljöbalken.
- Fungera som referensnivå för den framtida, med jämna mellanrum återkommande, övervakningen och uppföljningen av gynnsam bevarandestatus.
- Fungera som *vägledning* för vård- och förvaltningsåtgärder t.ex. skötselplaner, naturvårdsavtal mm
- Upplysa och kommunicera med olika intressenter t.ex. markägare om vad som ska bevaras och vad som krävs för att nå bevarandemålen.

2. Bevarandesyfte

2.1 Övergripande bevarandesyfte

Området består av gammal granskog med rik kryptogam- och kärlväxtflora. Huvudsyftet med området är att upprätthålla naturtypen västlig taiga.

2.2 Ingående naturtyper och arter enligt Art- och habitatdirektivet

I tabellerna nedan anges de naturtyper och arter som anmälts inom området. Naturtypernas ungefärliga utbredning framgår av kartbilagan. Arealerna och naturtyperna kan komma att justeras efter den inventering ("basinventeringen") som genomförs nationellt under 2005-2008. Inga arter enligt fågeldirektivet är rapporterade från området.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

Kod	Naturtyp	Anmäld areal		Bedömd areal 2006	
		Areal (ha)	Andel (%)	Areal (ha)	Andel (%)
9010	*Västlig taiga	46	100	45	98

* = Prioriterad naturtyp

Tabell 2. Ingående arter enligt art- och habitatdirektivet

Kod	Art
1386	Grön sköldmossa (<i>Buxbaumia viridis</i>)

* = Prioriterad art

2.4 Bevarandemål

Bevarandemålen kommer att kompletteras/justeras vartefter ny kunskap tillkommer, t ex via basinventeringen.

9010 Västlig taiga

- Utbredningen av västlig taiga, är minst 45 ha.
- Trädskiktet är flerskiktat och har naturlig föryngring.
- Gamla träd och död ved i olika nedbrytningsstadier finns i området.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna, t.ex. linnea och knärot. Uppföljningsbara arter och förekomstnivåer för området fastställs efter genomförd basinventering.

1386 Grön sköldmossa

- Livskraftiga populationer av *grön sköldmossa* skall finnas på minst 1 lokal (för att en lokal för *grön sköldmossa* skall betraktas som livskraftig får antalet påträffade sporkapslar under en 10-årsperiod inte understiga 5 per år i snitt).

3. Områdesbeskrivning

3.1 Allmän områdesbeskrivning

Klövberget utgör ingen urskog i egentlig bemärkelse, men områdets branta otillgängliga delar har påverkats mycket lite av avverkningar de senaste 250 åren. Området ligger på gränsen mellan Gävleborgs och Västernorrlands län. Den södra delen av naturreservatet ligger i Gävleborgs län och den norra delen ligger i Västernorrlands län.

Skogen är en i det närmaste ren granskog. Den är olikåldrig, starkt luckig och rik på lågor och döda stående träd. I genomsnitt finns 600 fallna stammar per hektar. Kännetecknande är också områdets höga bonitet, vilket är mycket ovanligt för urskogsartade bestånd. Skogen är förhållandevis örtrik. På flera ställen förekommer frodig ormbunks- eller högrörtsvegetation med t ex torta, kärrfibbla och trolldruva. Områdets kärlväxtflora är därför förhållandevis artrik och omfattar 110 arter. Kryptogamfloran är ännu artrikare. Den höga och jämna luftfuktigheten i kombination med rikedomen på gamla och döda träd, murken ved och fuktiga block har skapat förutsättningar för en rik och exklusiv moss- och lavflora. 82 blad- och busklavar, 55 levermossor och 122 bladmossor har hitintills påträffats.

3.2 Bevarandevärden som ej är utpekade i EG-direktiven

Den rödlistade granskogslaven långskägg (VU; sårbar) har i området en av sina absolut rikaste förekomster i landet. I granskogen vid Klövbergets nordsluttning växer liten hornflikmossa (NT; missgynnad) och på en av Klövbergets fuktiga och skuggiga bergväggar har bäcksidenmossa (NT) hittats. Inne i den fuktiga granskogen finns brunpudrad nållav (NT) och aspgelélav har noterats på asp. Vedsäckmossa (VU) som växer på grov murken ved i granskogar förekommer också i området.

4. Beskrivning av naturtyper och arter

4.1 Naturtyper

9010 Västlig taiga

Definition:

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100 % och utgörs av inhemska barrträd och triviala lövträd, dock inte fjällbjörk.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Karaktärsarter: tall, gran, björk och asp samt andra inhemska trädslag som inslag i trädskiktet, lingon, mjölon, ljung, blåbär, kråkbär, kruståtel, harsyra, ekorrbär, ängskovall, sogsstjärna och knärot, väggmossa, husmossa, kammossa, kvastmossor och ren- och bägarlavar.

Ekologiska förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

Klövbergets naturreservat består till 98 % av naturtypen västlig taiga. I området finns det rikligt med gamla granar. Död ved i form av lågor och stående döda träd i alla

nedbrytningsstadier förekommer rikligt. Kryptogamfloran är rik i området p.g.a. den jämna luftfuktigheten och den stora rikedomen på gamla och döda träd.

Särskilt anmärkningsvärt i området är granskogslaven långskägg som förekommer rikligt.

4.2 Arter

1386 Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Ekologiska krav och förekomst i området:

Arten växer på multnande stammar och stubbar, i frisk till fuktig barr- eller blandskog. Substratet är murken och mjuk ved av gran, men den kan även förekomma på ved av tall och lövträd. Vanligtvis finns endast några få sporkapslar på varje låga. I sällsynta fall kan grön sköldmossa även förekomma direkt på humusrik skogsmark.

Arten finns i skog som lämnats till fri utveckling, där småskaliga störningar leder till fortlöpande tillförsel av grov död ved i olika former, vilken arten kan växa på.

De substrat som mossan föredrar är relativt kortlivade och därför är det viktigt att det finns en kontinuerlig tillgång på lämplig ved inom spridningsavstånd på varje lokal. Arten förväntas normalt kunna sprida sig som mest 1 m vegetativt, och effektivt 1 km med sporer under en 10-årsperiod.

I området förekommer arten på bar jord på en djurstig i slutna granskog i sydslutningen.

5. Hotbild

Vid beskrivandet av saker som kan skada de utpekade naturvärdena i ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar kan inte lösas genom skydd eller skötselåtgärder.

Att en åtgärd är angiven som hot gör att man ska vara extra uppmärksam. Åtgärden kan vara tillståndspliktig. Hur och var i området åtgärden utförs och vilken hänsyn som tas kan vara avgörande för om åtgärden påverkar området på ett betydande sätt eller inte, d.v.s. är tillståndspliktig eller inte.

Området är avsatt som naturreservat och därigenom skyddat mot de flesta åtgärder, t.ex. skogsbruk och markavvattnings i området, som har bedömts kunna skada dess naturvärden. Om nuvarande skyddsstatus ändras kan dock hotbildningen förändras. Nedanstående hot bör ses som exempel.

5.1 Naturtyper

9010 Västlig taiga

- Etablering av contortatall (*Pinus contorta*). Contortatall har självföryngrat på enstaka lokaler i landet. Detta skulle innebära stora negativa effekter.
- Åtgärder i anslutning till området t.ex. transporter, markberedning, dikning, anläggning av skogsbilvägar som medför ändrade ljusförhållanden, mekaniska skador samt förändrad hydrologi i området.
- Spridning av kalk, aska och gödningsämnen i anslutning till området ger förändringar på vegetationens artsammansättning.

5.2 Arter

1386 Grön sköldmossa

- Substratbrist; lågor i lämplig nedbrytningsgrad.
- En minskning av skogar med lämpliga livsmiljöer, så att avståndet dem emellan blir så långt att de isoleras från varandra.

6. Bevarandeåtgärder

6.1 Områdesskydd

Klövbergets naturreservat bildades 1992 (dnr; 231-480-92, 32-210). Natura 2000-området omfattar hela naturreservatet som är ca 46 ha stort. Reservatsföreskrifterna förhindrar verksamheter som skulle kunna skada området t.ex. skogsbruk, uppföra byggnad eller anläggning, anlägga väg, sprida kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödningsmedel. Även elda eller ta ved och framföra motordrivna fordon i terrängen är förbjudet. Ytterligare skydd bedöms ej vara aktuellt.

6.2 Skötselåtgärder

I samband med att Klövbergets naturreservat bildades 1992, upprättades en skötselplan för området. Målen för naturreservatet och bevarandemålen för Natura 2000-området stämmer överens med varandra. Skötselåtgärderna är desamma som i skötselplanen. Enligt skötselplanen skall granskogen utvecklas fritt till nytta för floran. Ingen åtgärd är aktuell. I övrigt gäller föreskrifterna i reservatsbeslutet.

7. Bevarandestatus idag

7.1 Bevarandestatus för området

Bevarandestatusen för naturtypen västlig taiga bedöms som gynnsam i området. Det finns för få uppgifter om arten i området för att kunna bedöma dess bevarandestatus.

7.2 Bevarandestatus för arter och naturtyper

Tabell . Bevarandestatus hos ingående naturtyper och arter

Naturtyp/art	Bevarandestatus
9010 *Västlig taiga	Gynnsam
1386 Grön sköldmossa (<i>Buxbaumia viridis</i>)	Oklar

8. Övervakning och uppföljning

Övervakning och uppföljning av områdets utpekade naturvärden kommer att följas upp inom ramen för ett nationellt uppföljningsprojekt.

Referenser

- Beslut och skötselplan Klövbergets naturreservat (dnr; 231-480-92, 32-210)
- Länsstyrelsen i Gävleborg, 1997. Värdefull natur i Gävleborg-Naturvårdsprogram. Gävle.
- <http://www.artdatabanken.se>

KARTA

